

UZBEKISTAN

**“TURISTIK HUDUDLARNING
ZAMONAVIY KONTENTI:
muammolar va innovatsion yechimlar”**

xalqaro ilmiy-amaliy anjumani

International scientific and practical conference

**“MODERN CONTENT OF TOURIST
DESTINATIONS:
problems and innovative solutions”**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI**

**“TURISTIK HUDUDLARNING ZAMONAVIY KONTENTI:
MUAMMOLAR VA INNOVATSION YECHIMLAR”**

**mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy anjumani
TEZISLAR TO‘PLAMI
Buxoro shahri 2023-yil 16-iyun**

**СБОРНИК ТЕЗИСОВ
международной научно-практической конференции на тему
«СОВРЕМЕННЫЙ КОНТЕНТ ТУРИСТИЧЕСКИХ ТЕРРИТОРИЙ:
ПРОБЛЕМЫ И ИННОВАЦИОННЫЕ РЕШЕНИЯ»**

г. Бухара, 16 июня 2023 года

**International scientific and practical conference on the topic
"MODERN CONTENT OF TOURIST DESTIANTIONS: PROBLEMS AND
INNOVATIVE SOLUTIONS"
JUNE 16, 2023**

- OTMlariga moliyaviy mustaqillik berilishi ularni strategik rejalar tuzishda mas'uliyat bilan yondashish zarur bo'ladi;

- OTMlari faoliyatini rivojlantirishda, moliyaviy asoslarini diversifikatsiya qilishda, raqobatbardoshligini oshirishda tashqi manfaatdor tomonlarni, yirik ishlab chiqaruvchi (yoki ish beruvchi) korxonalarining vakillarini OTMlari boshqaruviga kiritish;

- OTMlarini innovatsion tadbirkorlik maqomiga olib chiquvchi strategik yo'nalishlarni belgilab olish;

- bitiruvchi kelajakda yirik ish beruvchi, moliyalashtiruvchi homiy va hamkorligini inobatga olib, ularni "innovator-tadbirkor" sifat belgisi ostida tarbiyalash zarur.

OTM boshqaruv strategiyasini ishlab chiqishda quyidagilarga e'tibor qaratilishi kerak bo'ladi: o'quv bo'limi, ilmiy va innovatsion faoliyat, metodologik faoliyat va inson resurslarini boshqarish, moliya-xo'jalik faoliyatiga tegishli komponentlarni inobatga olish; OTMlarning tadbirkorlik muhiti, tadbirkorlik falsafasi va missiyasidan kelib chiqib, tadbirkorlik strategiyasini ishlab chiqish; OTMlarning boshqaruv tizimiga bevosita ta'sir etuvchi global va milliy tendentsiyalarni o'rganish; OTMlarni moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirish va ularning profiliga mos keladigan yirik korxonalar bilan integratsiyasini samarali yo'lga qo'yish, shuningdek, ta'limni rivojlantirish korxonalar ijtimoiy mas'uliyatining asosiy yo'nalishi bo'lishiga erishish; raqamli texnologiyalarning OTMlar faoliyatiga kirib borishini kuchaytirish va boshqaruv strategiyasining asosiy vazifasidan biri bo'lishini ta'minlash va hokazolar.

OTMlarining strategik rivojlanishini boshqarish muammolariga quyidagilar kiradi: strategik maqsadning haddan tashqari global xarakterga egaligi; strategiyani amalga oshirish uchun moliyaviy, kadrlar, moddiy va axborot bazasining yetarli emasligi; zarur tashkiliy va boshqaruv innovatsiyalarining yetarli emasligi; OTM boshqaruvida strategik va tezkor (operativ) jihatlarining o'zaro bog'liqligi mexanizmining mavjud emasligi va boshqalar.

Xorijiy davlatlar OTMlarining rivojlanishiga va malakali mutaxassislar tayyorlashga ko'mak berayotgan ilg'or strategiyalarni aniqlash natijalaridan kelib chiqib, quyidagilarni mamlakatimiz OTMlari faoliyatini takomillashtirishda qo'llanilsa maqsadga muvofiq bo'ladi, deb hisoblaymiz: OTMlariga moliyaviy mustaqillik berilishi ularni strategik rejalar tuzishda mas'uliyat bilan yondashish zarur bo'ladi; OTMlari faoliyatini rivojlantirishda, moliyaviy asoslarini diversifikatsiya qilishda, raqobatbardoshligini oshirishda tashqi manfaatdor tomonlarni, yirik ishlab chiqaruvchi (yoki ish beruvchi) korxonalarining vakillarini OTMlari boshqaruviga kiritish; OTMlarini innovatsion tadbirkorlik maqomiga olib chiquvchi strategik yo'nalishlarni belgilab olish; bitiruvchi kelajakda yirik ish beruvchi, moliyalashtiruvchi homiy va hamkorligini inobatga olib, ularni "innovator-tadbirkor" sifat belgisi ostida tarbiyalash zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.O'zbekiston Respublikasining Konstitusiyasi. –Toshkent: O'zbekiston, 2017.

2.O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni //O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining axborotnomasi. 1997 y, № 9.

3.O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida"gi qonuni bilan tasdiqlangan Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. –O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining axborotnomasi. – Toshkent, 1997y. – № 9.

4.2012 yil 24 iyulda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar tayyorlash va attestasiyadan o'tkazish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi Farmoni //Xalq so'zi, 2012 yil 25 iyul', №145 (5565).

5.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF—4947-sonli Farmoni. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda).

6.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 22 yanvardagi "2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini "Faol tadbirkorlik, innovasion g'oyalar va texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash

yili”da amalga oshirishga oid Davlat dasturi to’g’risida”gi PF–5308-sonli Farmoni. – Toshkent, 2018 y.

7. Bolonskiy proses: Itogi desyatiletiya– Pod nauch. red. V.I. Baydenko. – M.: Institut kachestva visshego obrazovaniya NITU «MISiS», 2011g. – S. 144.

8. Buxalkov M. I. Vnutrifirmennoe planirovanie: Uchebnik – M.: Infra-M, 2008. S.392; Vasil’ev Yu.P. Upravlenie razvitiem proizvodstva: opit SShA – M.: Ekonomika, 2007. S.239; .

9. A.Vaxabov, E.Imamov Visshee obrazovanie v Sentral’noy Azii. Zadachi modernizatsii. M. 2007g. 214s.;

10. Vaxabov A., Imamov E., Soleev A., Tursunxodjaeva M., Xusanova N. Respublika Uzbekistan natsional’niy otchet po politike v sektore obrazovaniya. Visshee obrazovanie v Sentral’noy Azii. Zadachi modernizatsii – Vashington. Vsemirniy bank. 2007- S. 94-95, 131, 161-162, 194.

11. Voloxova Ye.D. Zakonodatel’noe obespechenie prava na obrazovanie v RF.– Moskva: Gotika, 2004g. – 92 s.

12. Vixanskiy O. S. Strategicheskoe upravlenie – M.: Gardarika, 1998.S. 296.

13. Vissema X. Strategicheskii menedjment i predprinimatel’stvo: vozmojnosti dlya budushego prosvetaniya /Per s angl. –M.: Izd-vo «Finpress», 2000. –S. 272;

14. Visshee obrazovanie v XXI veke: podxodi i prakticheskie meri // Vsemirnaya deklaratsiya YuNESKO. Organizatsiya ob’edinennix nasiy po voprosam obrazovaniya, nauki i kul’turi. – Parij. –1998. – 5-9 oktyabrya. Istochnik: <https://www.lawmix.ru/abrolaw/9374>

15. Gulyamov S., Ubaydullaeva R., Ahmedov E. Mustaqil O‘zbekiston (o‘zbek, ingliz tilida). –T.: Mehnat, 2001. –248 b.

16. Gulyamov S. i dr. Proizvodstvenniy potentsial regiona. Problemi molelirovaniye, ispol’zovaniye i razvitiye. –T.: O‘qituvchi, 1995. -165 b.

17. Davlatov S.S. Mamlakat iqtisodiyoti raqobatbardoshligida oliy ta’lim sifatining ta’sirini baholash // Iqtisod va moliya. – 2013. – 12. –24-29-b.

18. Denison E. Issledovanie razlichiy v tempax ekonomicheskogo rosta. - M.: Nauka, 1971.- S.171.

19. Dimitrios Asteriou and Stephen G. Hall. Applied econometrics. A modern approach using Eviews and Microfit. Revised edition. Palgrave Macmillan, New York, 2007. – r.397

20. US Department of Labor. Future work - Trends and Challenges for Work in the 21st Century Executive Summary <https://www.dol.gov/>

21. Draker P. Postkapitalisticheskoe obshestvo —Ekonomika XXI veka – Moskva, 1999 g. - № 11 – S. 3-

22. www.parliament.gov.uz

23. www.press-service.uz

24. www.opendozweb.org

25. www.iso.org

26. www.ambafrence.ru

O`roqova Dilfuza Bahriddinovna

Turizm va mehmonxona xo`jaligi kafedrasida o`qituvchisi

Abdullayev Nuriddin Xayriddinovich

1-bosqich magistranti

Buxoro davlat universiteti

TIBBIY TURIZMNING NAZARIY ASOSLARI VA ASOSIY YO‘NALISHLARI

Annotatsiya: Ushbu maqolada tibbiy turizmning, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishdagi qiyinchiliklar va qarama-qarshiliklarga qaramay, tibbiy yordamning hajmi va sifatiga, umuman sog’liqni saqlash tizimining holatiga qo’yiladigan talablar yana ortib bormoqda. Ushbu loyihaning asosiy maqsadlari sifatida umumiy, global maqsadlar, ya’ni. aholi salomatligini

mustahkamlash, kasallanish, nogironlik, o'lim darajasini pasaytirish va ma'lum bir tabiatning keng ko'lamli maqsadlari.

Kalit so'zlar: *tibbiy turizm; tibbiy klinik turizm; tibbiy kurort turizmi; sog'liqni saqlash turizmi; tibbiy turizm; ta'rif; terminologiya; tibbiy turizm sohasi*

Ko'pgina mamlakatlarning sog'liqni saqlash tizimida an'anaviy tibbiy tizimlarning tajribasi akademik (klassik) davolash usullari bilan birlashtirilganda yangi yo'nalish — integrativ tibbiyot rivojlanmoqda. Noqulay ekologik fon sharoitida, inson tanasiga turli xil tashqi yuklarning ko'payishi, surunkali kasalliklarning keng tarqalishi sharoitida an'anaviy tibbiyot "tabiiy, tabiiy va xavfsiz" tibbiyot sifatida insonni saqlash va mustahkamlash uchun tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Hozirgi bosqichda an'anaviy tibbiyot va amaliy sog'liqni saqlash integratsiyasi restorativ tibbiyot sohasida muvaffaqiyatli amalga oshirilmoqda. Integratsiyalashgan yo'nalish sifatida restorativ tibbiyot kasalliklarni davolash va diagnostika qilish, sog'likni tiklash va saqlash uchun turli xil dori-darmonlar va giyohvand bo'lmagan texnologiyalarni, shu jumladan muqobil tibbiyot usullarini o'rganish, ishlab chiqish va baholash uchun mo'ljallangan.

Zamonaviy tibbiyotda mavjud bo'lgan integratsiya tendentsiyasi va an'anaviy va an'anaviy tibbiyot usullaridan foydalanishning maqsadga muvofiqligini rasmiy tan olish Sharq tabobatini, uning xavfsiz va samarali usullari va vositalarini kundalik tibbiy amaliyotda, jamoat salomatligini saqlashda kengroq qo'llash istiqbollari ochib beradi.

Tibbiy turizm va tegishli toifalar (davolash-sog'lomlashtirish turizmi, davolash turizmi, sog'lomlashtirish turizmi, davolash-rekreatsiya turizmi, sog'lomlashtirish turizmi) sohasidagi mavjud ilmiy va amaliy materiallarni tizimli va qiyosiy tahlil, kontent-tahlil usullaridan foydalangan holda o'rganishga asoslangan asosiy tushunchalarni ko'rib chiqish mualliflik yondashuvini ishlab chiqishga imkon berdi. tibbiy turizm, tibbiy klinik turizm, tibbiy kurort turizmi kabi sohadagi asosiy toifalarni shakllantirish.

Taqdim etilgan ta'riflar ko'rib chiqilayotgan toifalarning mohiyatini ochib beradigan quyidagi asosiy fikrlarni hisobga oldi:

- * mamlakat ichida ham, tashqarisida ham sayohat;
- * fuqarolar tomonidan sayohatning maqsadi;
- * tibbiy xodimlar tomonidan sayohatni tayinlash;
- * shifokorlar va boshqa tibbiyot xodimlarining tibbiy turizmini aks ettirish;
- * ishlatilgan manbalar;
- * fuqarolarning sayohatlarini moliyalashtirish manbalari.

Taqdim etilgan ta'riflar ko'rib chiqilayotgan toifalarning mohiyatini, ularning umumiy jihatlari va xususiyatlarini aniqroq aniqlashga imkon beradi. Muallif yondashuvining o'ziga xos xususiyati, shuningdek, so'nggi yillarda jadal rivojlanish tendentsiyasiga ega bo'lgan shifokorlar va boshqa tibbiyot xodimlarining tibbiy turizmini aniqlashda aks etadi, bu endi tibbiy turizmni rivojlantirishning ushbu yo'nalishini e'tiborsiz qoldirishga imkon bermaydi. Taqdim etilgan ish natijalari tibbiy turizm sohasida mavjud bo'lgan terminologik chalkashliklarning ba'zi keskinligini olib tashlaydi.

Tibbiy turizm-bu turizmning juda mashhur yo'nalishi bo'lib, uning asosiy maqsadi bemorni chet elda davolashni tashkil etishdir. U odatdagi turizmdan farq qiladi, chunki chet elda dam olish dunyoning etakchi markazlari va klinikalari ko'rsatishga tayyor bo'lgan tibbiy xizmatlar bilan birlashtirilgan.

Barcha mamlakatlar uchun tibbiy sog'lomlashtirish turizmi dunyoda uzoq vaqtdan beri mashhur sayyohlik yo'nalishi bo'lishiga qaramay, nisbatan yaqinda paydo bo'lgan eng yangi yo'nalishdir. Bugungi kunda ushbu xizmat turiga xaridorlari uchun Evropa, Isroil va Amerikadagi har qanday klinikalar va tibbiy muassasalar mavjud bo'lib, ular zamonaviy texnologiyalar va usullardan foydalangan holda yuqori sifatli davolanishlari mumkin.

Tibbiy turizm tufayli har qanday bemor dunyoga mashhur va tajribaga ega mutaxassislardan yordam so'rashi mumkin.

O'zbekistonda tibbiy turizm sohasi hozirda shakllanmoqda. Biroq, bugungi kunda biz uning yuqori o'sish sur'atlari haqida gapirishimiz mumkin, chunki xalqaro darajada O'zbekistonda asta-sekin jahon tibbiy turizm bozorining etakchi mamlakatlar qatoriga kiritish vazifasi yuqori sur'atlarda amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, hozirgi vaqtda tibbiy turizm sohasida barqaror terminologik apparat ishlab chiqilmagan. Terminologik chalkashlik professional muloqotni murakkablashtiradi, tibbiy turizm sohasining sanoat raqobatbardoshligini shakllantirish muammosini hal qilishga salbiy ta'sir ko'rsatadi, bu taqdim etilgan maqola mavzusini yangilaydi.

Keling, "tibbiy turizm" iqtisodiy toifasini va u bilan bog'liq tushunchalarni aniqlashga mavjud yondashuvlar haqida umumiy ma'lumot beramiz.

Shuni ta'kidlash kerakki, ilmiy- nazariy tilda tibbiy turizm atamasi ko'pincha davolash turizmi atamasi bilan almashtirilgan, kamroq davolash-sog'lomlashtirish turizmi atamasi ishlatilgan. Biroq, so'nggi yillarda aynan tibbiy turizm professional aloqa sohasida va keng jamoatchilik aylanmasida asosiy toifaga aylandi. Shunga qaramay, tibbiy turizmning mohiyatini ochib berish uchun biz "tibbiy turizm" zamonaviy toifasining sinonimlari sifatida ishlatilgan terapevtik va terapevtik-sog'lomlashtirish turizmining oldingi ta'riflaridan foydalandik.

So'nggi yigirma yil ichida sog'liqni saqlash tizimi xususiylashtirishga o'tdi. Buning natijasida aksariyati sog'liqni saqlash xizmatlarini tark etishdi va majburiy muddati tugagandan so'ng xususiy shifoxonalarga o'tishdi. Bu ko'plab xorijiy bemorlarni xususiy shifoxonalarda protseduralarini bajarishga jalb qildi. Bu xizmatlar arzon va bemorlar yaxshi natijalarga erishdilar.

G'arb mamlakatlari bilan raqobatlashish uchun isloh qilindi. Tibbiy turizm shifoxonalari eng yangi texnologik uskunalar bilan moliyalashtirildi. Va bu shifoxonalarda jarrohlar yuqori sifatli talablarga javob berishiga ishonch hosil qilindi. Ushbu moliyaviy amaliyotlar tibbiy turizmni rivojlanishiga olib kelyapti. Shu bilan birga, ushbu rivojlanish jarayonida tibbiy turizm agentliklari akkreditatsiyadan o'tgan. O'zbekiston Respublikasida tibbiy turizmni rivojlantirish birinchi; qadami xorijiy talabalarni tibbiyot akademiyalarga qabuli kvotasining oshganligi.

Ikkinchi; qadam jarohliq amaliyot xonalari va simulyatsiya xonalarning texnika anjomlar bilan taminlanganligi;

Uchinchi; xalq tabobatiga asoslangan davolash turlari bo'yicha hududiy ixtisoslashuv boshlandi.

Sayyohlik sohasini isloh qilishning yana bir muhim yo'nalishi tibbiyot turizmi sohasi ishlarni faollashtirishdan iborat bo'ladi. Bugungi kunda har qanday mamlakatning kuchli raqobat hukm surayotgan jahon turizm bozoriga muvaffaqiyatli integratsiyalashuvi, raqobatdosh mahsulotlar ishlab chiqarishi marketing tadqiqotlarini maqsadga muvofiq yo'lga quyilishiga bog'liq bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, hozirgi kunda Uzbekistan Respublikasining xalqaro tashkilotlar va xorijiy davlatlar bilan tibbiyot turizm sohasida aloqalar o'rnatishi va rivojlantirishi, mamlakatimizga turistlar oqimining kirib kelishini kupaytirish, turistlarga xizmat ko'rsatish uchun barcha shart-sharoitlarni yaratish, xizmat ko'rsatish sifati va madaniyatini oshirish, turistlar xavfsizligini ta'minlash, turistik industriyani tashkil qilish va rivojlantirish, soxa bo'yicha kadrlar tayyorlash bilan bog'liq munosabatlarni tartibga soluvchi xuquqiy bazaga asosan yaratildi. Tibbiy turizm xuquqi sohasida ilmiy-tadqiqot ishlarini amalga oshirish, xalqaro va milliy huquq normalariga sharxlar yozish, darsliklar va o'quv qo'llanmalari yaratish va chop etish, soxa xodimlarining huquqiy-iqtisodiy ongi va madaniyatini yuksaltirish maqsadida ularni qayta tayyorlash va malakasini oshirishni tashkil qilish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Глобальный этический кодекс туризма. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/tourism.pdf (дата обращения: 21.06.2018).
2. World Committee on Tourism Ethics (WCTE). URL: <http://ethics.unwto.org/en/content/world-committee-tourism-ethics> (дата обращения: 21.06.2018).
3. What is Responsible Tourism? URL: <http://responsibletourismpartnership.org/what-is-responsible-tourism/> (дата обращения: 21.06.2018).

MUNDARIJA

Xamroyev X. R.	Erkin iqtisodiy hudud iqtisodiy o'sishni jadallashtiruvchi mexanizm sifatida	5
Ibragimov.N.S., Yuldashev. K.Sh	Conceptual foundations of the formation of independent tourism infrastructure in the conditions of the digital economy in uzbekistan	8
Jo'raev. A.T., Davronov. I.O	Меҳмонхоналар ва уларда кўрсатиладиган сифатли хизматлар рақобатбардошлигининг асосий омиллари	11
Yavmutov D.Sh., Xodjayev A.R	O'zbekistonga xalqaro sayyohlarni jalb qilishda destinatsiya brendingining rolini baholash	14
Abdulloyev. A.J	Mintaqada qishloq xo'jaligi klasterini shakllantirish strategiyasi	17
Kuliyev N.X., Malikova Sh.B	O'zbekistonda turizm bozorining shakllanishi va rivojlanishi	20
Бухарова Н. Г	Непрерывное специальное образование как фактор совершенствования образования в туризме	23
Ражабова Г.Х., Джураева Н.Б., Холмуродова. М.Д.	Саёҳатчилар ва жамиятдаги тиббий муаммолар	28
O'roqova. D. B., Rustamov J. N.	Barqaror iqtisodiy o'sish sur'atlarini ta'minlash, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning faolligini oshirish yo'llari	30
Қодиров. А. А.	Худудларда экологик туризм салохиятини барқарор ривожлантириш механизмини такомиллаштириш	34
Isomov B.S., Ubaytova M.J.	Turizm sohasida tadbirkorlikni shakllanishi	37
Зиявитдинов. Х.Х	Ресторан тadbirkorлиги соҳасида хизматлар самарадорлигини баҳолаш усуллари	39
Файзиева. С. К., Баратова М. Б	Проблемы и пути улучшения качества обслуживания предприятий ресторанного типа в Узбекистане.	42
Давронов. И.О	Меҳмонхона хизматлари рақобатбардошлиги ва сифатини баҳолаш услубиёти ва кўрсаткичлари	47
Alimova. Sh. O., Orziyev.Q.Q	Qishloq turizimi va unda mehmonxonalarning ahamiyati	50
Radjabov. O.O	Importance of public relations in the filed of tourism	52
Рофеева. Р. Ш	Проблемы качества услуг и инфраструктуры, возникающие на исторических объектах самаркандского региона и их решения	54
Qosimova. H.J	O'zbekiston ijtimoiy – iqtisodiy sohalarida turizmning ahamiyati	59
Jafarova. H. X., Abdullajonov.	O'zbekistonda turizmning targ'iboti: muammolari va rivojlanish istiqbollari	63
Kadirova. Sh. X	Mustaqil sayyohat qiluvchilarni jalb qilishda mobil ilovalarning o'rni	67
Усманова. А. Б., Пулотова С.З	Влияние туризма на национальную и мировую экономику	69
Ходжаева. Д. Х., Муслимова. М	Особенности концепции развития сельского туризма	71
Karimov. E	Aligning tourism and major events strategies to promote tourism growth	75
Dushanova. Y.F	Importance of formation tourist clusters in regions	78